

Het Cultuurmenu in Noordenveld ... zelf bepalen wat de pot schaft

Een artikel over hoe scholen, gemeente en culturele omgeving via een cultuurmenu samenwerken om de kwaliteit van het cultuuronderwijs te verbeteren.

Noordenveld is een landelijke gemeente in het noorden van Drenthe. Er zijn 17 scholen voor primair onderwijs, waarvan één voor speciaal onderwijs, en zeven kleine scholen. Noordenveld is rijk aan cultureel erfgoed, dat een van de pijlers van het cultuuronderwijs vormt.

TIEN ENTHOUSIASTE GEZICHTJES. SOMMIGE KINDEREN KUNNEN NIET WACHTEN. ZE PROBEREN MET AL HUN KRACHT HET VIOOLTJE VAST TE HOUDEN. "MAG IK AL?"

Op ODBS De Eskampen in Peize (Drenthe) krijgen alle leerlingen van groep 3 vioolles. Dat gebeurt niet alleen op deze school - op alle scholen in de gemeente Noordenveld klinkt viooltjesmuziek. De activiteit is namelijk een onderdeel van het Cultuurmenu. Een bijzonder menu, want in Noordenveld bepalen de scholen zelf wat ze geserveerd krijgen. De CEN-groep (CultuurEducatie Noordenveld), bestaande uit vijf ICC-ers en een schooldirecteur, heeft voor alle scholen in Noordenveld een tweejarige menustructuur ontworpen. Hiermee ontstaat een doorlopende leerlijn van groep 1 t/m 8. Schooldirecteuren en de gemeente zijn vertegenwoordigd in een stuurgroep. De gemeente draagt financieel bij, een adviseur van K&C ondersteunt en de cultuurcoach zoekt verbinding met het naschoolse aanbod.

In Noordenveld werken verschillende partijen dus samen aan de kwaliteit van cultuuronderwijs. Hoe is dit netwerk ontstaan? Wat gaat er goed? Wat kan beter? Het doel van dit artikel is om de 'Noordenveld-aanpak' – de omslag van aanbod- naar vraaggericht werken, regie bij de scholen en intensieve samenwerking tussen onderwijs, gemeente en culturele omgeving – te delen, zowel de successen als knelpunten en tips.

ONTSTAAN VAN EEN NETWERK

Het huidige cultuureducatienetwerk in Noordenveld kent een lange voorgeschiedenis, die begint bij de stuurgroep van het voormalige Kunstmenu. Het Kunstmenu werd georganiseerd door twee culturele instellingen, die de inhoud via de stuurgroep afstemden met de schooldirecties. De gemeente bekostigde het programma en alle scholen namen het menu af.

In 2007 kwam vanuit het Rijk de wens om erfgoed in het cultuuronderwijs in te passen. De gemeente nam deze wens over en vroeg specifiek om aansluiting bij de eigen culturele omgeving.¹

Hiermee werd de basis gelegd voor een van de uitgangspunten van de huidige menustructuur: het idee dat het cultuurprogramma 'van, voor en door Noordenveld' zou moeten zijn. Deze duidelijke visie leidde ertoe dat gemeente en scholen het heft in eigen hand namen. De stuurgroep ging verder, maar zonder de culturele instellingen. De medewerkers van de culturele instellingen

¹ Dit resulteerde onder andere in de Canon van Noordenveld waarin 21 erfgoedhoogtepunten worden belicht. Zie ook: <http://www.regiocanons.nl/drenthe/noordenveld>.

kregen een adviserende rol en schoven alleen aan op uitnodiging van de groep. Zo werd een aantal adviseurs gevraagd om advies te geven over de verzelfstandiging van het Cultuurmenu, zoals het met de inpassing van erfgoed zou gaan heten.

De adviseurs raadden aan om naast de stuurgroep een netwerk van cultuur-experts op te richten – ICC-ers die het menu inhoudelijk vorm zouden kunnen geven. Zo geschiedde. In 2012 werd de COOG (CultuurOnderwijs Ontwikkel-Groep) opgericht, de huidige CEN-groep. ICC-er Renate de Grijs was hier vanaf het begin bij betrokken: “De stuurgroep wilde dat scholen zelf meer invloed gingen uitoefenen. Dat stuitte eerst op weerstand, want in het oude systeem wist je zeker dat alle onderdelen aan bod kwamen en je hoefde zelf niets te doen. Het aanbod kwam kant-en-klaar binnen en wij namen het af – ‘leuk!’. Die weerstand is nu weg, omdat we zien dat we op deze manier een programma op maat, met een doorgaande lijn, hebben kunnen maken.” Dankzij de vraaggerichte aanpak, inhoudelijk gestuurd door de ICC-werkgroep, kon de samenhang tussen de activiteiten in het Cultuurmenu worden verbeterd. Bovenschools directeur en voormalig stuurgroep lid Johan Boelman zag hier de meerwaarde van in, maar begreep ook dat zo’n ontwikkeling tijd nodig had: “We hebben de omschakeling van aanbod- naar vraaggericht heel langzaam uitgevoerd, bewust, om te voorkomen dat scholen af zouden haken. Want ons streven was om alle kinderen tussen 4 en 12 jaar een rijk cultureel aanbod te geven. De werkgroep is heel belangrijk maar moet wel gesteund worden door directie en bestuur. Die steun is er, maar er is altijd heel veel druk op het onderwijs, dus we moeten die werkgroep wel koesteren.”

Parallel aan deze ontwikkelingen liep de invoering van de subsidieregeling Cultuureducatie met Kwaliteit. In Drenthe willen de overheden en penvoerder Compenta² met deze regeling bereiken dat scholen eigenaar worden van hun cultuuronderwijs. Deze ambitie sloot goed aan bij de visie van Noordenveld. Maar de gemeente en schoolbesturen wilden nog een stap verdergaan om de scholen daadwerkelijk eigenaar te laten worden. Daarvoor werd het geld dat de gemeente aan de cultuurinstellingen betaalde voor het Cultuurmenu, naar de scholen overgeheveld. In het schooljaar 2015-2016 beschikte de CEN-groep, als vertegenwoordiger van alle scholen in de gemeente, voor het eerst zelf over het geld. De scholen ‘matchen’ deze gemeentelijke subsidie door alle mogelijke financiële potjes (Prestatiebox, een deel van de subsidie Cultuureducatie met

² Stichting Compenta is een samenwerkingsverband tussen de kunstcentra ICO, De Kunstbeweging en Scala en de provinciale steunfunctie-instelling K&C. Compenta voert de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit in Drenthe uit. Zie voor meer informatie www.compenta.nl.

Kwaliteit, lumpsum en nascholingsbudget) te oormerken voor cultuureducatie. Vanuit deze basis hopen de betrokkenen de kwaliteit van het cultuuronderwijs op alle scholen in de gemeente te verbeteren. Maar hoe?

MEERGANGENMENU

Om de kwaliteitsverbetering te realiseren heeft de CEN-groep met ondersteuning van een adviseur van K&C een tweejaarlijkse menustructuur ontworpen. In die structuur is uitgewerkt met welke soort activiteiten de verschillende groepen aan de slag gaan, zoals een erfgoedproject, een voorstelling of een schrijver in de klas. Elke discipline komt ten minste eens in de twee jaar aan bod. Dit Cultuurmenu gaat verder dan 'kennismaken met': in het programma zit een doorlopende lijn van groep 1 t/m 8, waarbij activiteiten op elkaar voortbouwen – verdiepend of verbredend. Elk jaar worden op basis van deze structuur concrete activiteiten ingepland.

Het belangrijkste voordeel van de menustructuur is dat de culturele activiteiten ingebed kunnen worden in het lesprogramma, omdat elk type activiteit minimaal eens in de twee jaar terugkomt. Renate de Grijs: "Doordat het een cyclus is en de activiteiten terugkomen, raak je als leerkracht meer betrokken bij de leerstof. Je kunt er rekening mee houden in het jaarprogramma en daardoor wordt het meer ingebed in het gewone onderwijs. Het zou heel mooi zijn als het Cultuurmenu binnen de school ook kan zorgen voor een horizontale leerlijn, dat de activiteiten gekoppeld worden aan andere vakgebieden. Dat moet groeien."

Een tweede voordeel is dat alle scholen in de gemeente meedoen en daardoor gezamenlijk activiteiten kunnen inkopen. Alle leerlingen krijgen zo hetzelfde programma. Schooldirecteur en CEN-groep-lid Peter Pot: "Je kunt ervoor zorgen dat er een kwalitatief goed cultuurprogramma komt voor alle scholen, waaronder ook de kleine schooltjes. Voor hen is het best lastig om zoiets op te zetten. Dus er zit ook een heel sterk solidariteitsprincipe bij." Het streven dat alle kinderen in de gemeente hetzelfde cultuurprogramma krijgen is een van de belangrijkste uitgangspunten van het netwerk. Johan Boelman: "Kinderen moeten zoveel mogelijk met cultuur in aanraking komen en dan kiezen ze later wel waar ze mee verder willen. Met het Cultuurmenu halen we een drempel weg. Je geeft kinderen iets mee voor later. Er zullen kinderen zijn die misschien wel nooit meer in een museum of theater komen, maar ik denk dat de kans dat er drie keer zoveel naartoe gaan, veel groter is."

Een derde voordeel is dat deze menustructuur ervoor zorgt dat leerlingen met alle disciplines in aanraking komen. Scholen kunnen zelf bepalen waar zij

vervolgens in hun schooleigen beleid aandacht aan besteden. Peter Pot constateert dat dit een uitdaging is voor de komende jaren: "Scholen kunnen het Cultuurmenu zien als een cadeautje dat ze krijgen van de cultuurclub. Terwijl, als het echt goed werkt, dan moet het ook ingebed zijn in je schoolcultuur. Als CEN-groep zijn we er nu mee bezig om scholen te laten nadenken over hun eigen beleid. Wat doe je met cultuur en hoe sluit je aan bij de rest van je curriculum? En hoe zit het met je eigen beeldende vakken, drama, muziek en erfgoed, wat doe je daar verder aan? Of is dit het alleen? En dat is ook prima – dit is al een heel mooie basis – maar als het nog meer ingebed zou kunnen worden dan is het nog mooier." Vanuit de regeling Cultuureducatie met Kwality krijgen de scholen geld om het cultuuronderwijs op de eigen school kleur te geven. Zij kunnen bijvoorbeeld kiezen voor een focus op muziek, zoals OBS De Poolster uit Nieuw-Roden, die als 'vroege starter' de Impuls Muziekonderwijs heeft opgepakt.

Een vierde voordeel van het meergangenmenu is dat vanuit dit stabiele binnenschoolse cultuurprogramma verbindingen kunnen worden gelegd met het naschoolse cultuuraanbod. Hierin ligt een taak weggelegd voor cultuurcoach Femma Bezu: "Een belangrijke reden voor mij om bij de overleggen van de CEN-groep aan te schuiven is om cultuur op school te verbinden met naschoolse cultuuractiviteiten. De eerste stappen zijn gezet, maar dit kan nog meer vorm krijgen. Bijvoorbeeld wanneer kinderen via het Cultuurmenu naar het theater gaan, dat we dan ook theaterlessen naschools aanbieden. En dan ook in hetzelfde tijdspad, want als je het een half jaar later doet heeft dat geen zin meer. Qua planning en inhoud vind ik het van belang dat het aanbod op elkaar aansluit."

SAMENWERKING TUSSEN DE SCHOLEN

Het is niet alleen de 'meergangenmenu-structuur' die zorgt voor de verankering van cultuureducatie op de scholen in de gemeente Noordenveld. Het is in de eerste plaats de samenwerking tussen de scholen in de CEN-groep en stuurgroep. De CEN-groep komt regelmatig bijeen om over het menu te brainstormen. Zij vraagt ook aan alle scholen om de activiteiten te evalueren. De CEN-groep bepaalt op basis van de evaluaties of een activiteit in het Cultuurmenu behouden blijft of vervangen wordt. Ook de ervaringen van de aanbieders worden geëvalueerd. Op deze manier wordt gekeken of de afstemming tussen school en aanbieder goed verliep. Of 'alles eruit is gehaald wat erin zit'. Naast het brainstormen over en evalueren van het Cultuurmenu regelt de CEN-groep allerhande zaken rond cultuuronderwijs. Zo informeert zij

Cultuurcoach Femma Bezu (tweede van links) en ICC-ers van de CEN-groep zoeken tijdens de workshop 'Een bouwwerk maken' met behulp van DUPLO-blokjes en de leerlijnen kunstzinnige oriëntatie (SLO) naar verbanden tussen het binnenschoolse en naschoolse culturaanbod.

de scholen in de gemeente over actuele ontwikkelingen via haar eigen website en nieuwsbrieven. Daarnaast geeft zij cultureel ondernemers opdracht om producten te ontwikkelen die passen in het Cultuurmenu. De CEN-groep heeft dus de regie over het cultuuronderwijs en zorgt ervoor dat dit goed aansluit op de behoeften en kenmerken van de scholen in Noordenveld.

Een taak voor de komende jaren is om deze samenwerking nog verder te borgen, zegt Jan Timmer, schooldirecteur en voormalig lid van de stuurgroep: "Er zijn kartrekkers, maar het is zaak om iedereen mee te krijgen. Belangrijk is dat wat we nu neerzetten te bestendigen in taakomschrijvingen, zodat het geheel zelfstandig kan functioneren. Zo kunnen ook anderen onze plaats innemen en kunnen ze goed instappen in iets wat draait. In dit stadium trekken we er extra hard aan om het neer te zetten en vervolgens maakt het mij niet uit wie de rollen vervullen. Maar het moet wel doorgaan."

SAMENWERKING MET DE GEMEENTE

De gemeente heeft een belangrijke rol gespeeld in de totstandkoming van de CEN-groep en het Cultuurmenu. Ze is nauw betrokken bij de ontwikkelingen en is vertegenwoordigd in de stuurgroep. In maart 2016 ondertekenden de

gemeente en bovenschoolse bestuurders een convenant waarin zij voor de periode 2015-2020 afspraken hebben vastgelegd over te realiseren doelen:

1. Verdieping van het huidige cultuuronderwijs op de scholen, waarbij leerlingen breed geïnformeerd worden over kunst en cultuur en kennis maken met de gemeentelijke cultuuraanbieders.
2. Een betere afstemming tussen wat scholen vragen en hetgeen de culturele instellingen aanbieden aan scholen.
3. Het ontwikkelen van een website (CultuurEducatieNoordenveld of CEN), die voor alle betrokken partijen dient als informatiekanaal op het gebied van cultuureducatie.
4. Verdergaande samenwerking tussen scholen en lokale culturele aanbieders via netwerkbijeenkomsten.
5. Waar mogelijk een koppeling van de inhoud van het cultuuronderwijs op de scholen aan naschoolse cultuuractiviteiten.

In het convenant is ook vastgelegd dat de gemeente vier jaar lang € 100.000,- wil bijdragen aan cultuuronderwijs. Deze financiële zekerheid vanuit de gemeente maakt het mogelijk dat de activiteiten uit het Cultuurmenu beter

Bovenschoolse bestuurders van het christelijk en openbaar onderwijs en wethouder Wekema (rechts) ondertekenen het convenant.

kunnen worden ingebed in het reguliere lesprogramma, vertelt Peter Pot: "Waar we druk mee bezig zijn is om het cultuurprogramma al voor de zomervakantie rond te hebben. Dat lijkt iets kleins, maar dat is echt iets heel groots, want als je op tijd weet welke activiteit er komt, kun je je programma daarop aanpassen en de activiteit inbedden, je lessen erop aanpassen. Nu moet dat lukken, omdat de gemeente heeft aangegeven dat ze het Cultuurmenu de komende vier jaar financieel wil ondersteunen." Dankzij deze financiële zekerheid is het Cultuurmenu de komende jaren gegarandeerd, iets wat ook Jan Timmer waardeert: "Peter en ik hebben ingesproken in de gemeenteraad. Ik vind het goed en verstandig van een gemeenteraad die moet bezuinigen, dat ze er toch voor kiezen om vier jaar lang subsidie te geven aan cultuuronderwijs. Dat was vast een lastige beslissing. Het vergt moed om in tijden van bezuiniging te kiezen voor cultuur. Ik ben heel blij met de politieke steun die we nu ervaren."

Beleidsmedewerker Renske Bult is tevreden over de samenwerking tussen de scholen en de gemeente, waarbij de gemeente vooral het eigenaarschap van de scholen ondersteunt en stimuleert: "Als gemeente zit ik als toehoorder bij de stuurgroep. Ik vind het heel belangrijk dat de gemeente goed op de hoogte is, betrokken is en meedenkt – het gaat ook om een behoorlijk bedrag – maar het Cultuurmenu is wel echt van de scholen. Een enthousiaste ambtenaar is handig, een enthousiast bestuur is ook heel belangrijk, en een college dat cultuuronderwijs belangrijk vindt. Maar het opvallendst vind ik wel het enthousiasme van de CEN-groep-leden en het feit dat ze dat over kunnen brengen, ook naar de gemeente. Dat is volgens mij de crux van dit verhaal; dat je enthousiast bent over cultuur op school en dat goed kunt uitleggen."

SAMENWERKING MET DE CULTURELE OMGEVING

Vanuit het idee dat het Cultuurmenu 'van, voor en door Noordenveld' moet zijn, heeft de CEN-groep ook de samenwerking met de eigen culturele omgeving geïntensiveerd. Zo is samen met de lokale erfgoedinstellingen uit Roden het 'Rondje om de Brink' ontwikkeld, een lesprogramma met excursies waarin de leerlingen deze instellingen bezoeken. Ook Verkuno, de vereniging van kunstenaars uit Noordenveld, heeft op verzoek van de CEN-groep een educatief project ontwikkeld. Haar 'kunstzuil' reist nu via het Cultuurmenu langs alle scholen in de gemeente. Voor de invulling van het menu wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van professionals uit de buurt. Dit stimuleert niet alleen het culturele klimaat in de gemeente, maar maakt ook een koppeling met het naschoolse cultuuraanbod mogelijk. Kinderen kunnen bij de vioollerares waarvan ze op school muziekles krijgen, en die een dorp verderop woont, ook

na schooltijd lessen nemen. Volgens cultuurcoach Femma Bezu kan de samenwerking met de culturele omgeving nog versterkt worden: "Ik heb veel contacten met lokale aanbieders, zoals een kunstenaarsvereniging. Ik denk mee over wat ze in het buitenschoolse aan zouden kunnen bieden, aansluitend op het binnenschoolse aanbod. Andersom bekijk ik samen met de CEN-groep welke lokale aanbieders ingezet kunnen worden ten behoeve van het Cultuurmenu. We hebben veel kwaliteit in onze gemeente die nog meer ingezet kan worden."

Daarnaast werkt de CEN-groep intensief samen met K&C, het provinciale expertisecentrum op het gebied van kunst en cultuur dat de groep ondersteunt en adviseert. ICC-er Renate de Grijs: "Ik vind het leuk om mee te kijken naar nieuwe dingen, nieuw aanbod, om daarin een keuze te maken. We doen dat in samenspraak met K&C. Als ICC-ers kiezen wij. Het is een heel leuke manier om samen te werken."

SAMENWERKEN IN EEN NETWERK: EEN EITJE?

Hoewel de samenwerking in het netwerk goed verloopt, is het beslist geen 'eitje' – om bij de metafoor van het menu te blijven. Ten eerste vraagt deze manier van samenwerken om een grote tijdsinvestering, met name van de ICC-ers. Om hen in die tijdsinvestering tegemoet te komen, worden zij nu vanuit de gemeenschappelijke financiële pot vrijgeroosterd voor de vergaderingen. Een ander punt van aandacht is de inbreng van scholen die zelf geen zitting hebben in de CEN-groep of stuurgroep. Jan Timmer: "Ik vind het belangrijk om de betrokkenheid van alle participanten nog verder te vergroten. Dat iedereen weet wat de CEN-groep is, en daar een goed gevoel bij krijgt. Gemeente, scholen, culturele instellingen. Communicatie intern en extern is belangrijk, daar vergroot je de betrokkenheid mee." Aangezien de CEN-groep voor alle scholen in de gemeente een programma maakt, is het belangrijk om van de scholen die niet in het netwerk zitten input te krijgen. Daarvoor worden de evaluaties gebruikt en tweejaarlijkse bijeenkomsten voor alle scholen in de gemeente. Ook de CEN-website speelt hier een belangrijke rol in.

Hoewel deze samenwerking om veel tijd en inzet vraagt, zien de scholen, gemeente en de culturele omgeving er de meerwaarde van in. Peter Pot: "Samen sta je sterk – dat vind ik de belangrijkste waarde van het Cultuurmenu. In gezamenlijkheid kun je effectiever en beter handelen." Jan Timmer sluit zich hierbij aan: "De waarde van de CEN-groep en ons Cultuurmenu is collectiviteit, samenwerking, verbinding. Ik vind het mooi dat we elkaar opzoeken. Ook omdat we samen veel meer bereiken." De regie ligt bij de scholen, die zelf hun cultuurprogramma bepalen dat kan aansluiten bij het schooleigen cultuurbe-

leid. Hiermee kunnen ook de kleinere scholen profiteren van het werk dat in gezamenlijkheid wordt verricht.

Voor de gemeente is het CEN-netwerk een duidelijke partner die effectief kan werken aan de gemeentelijke doelen op het gebied van cultuuronderwijs. Eigenaarschap ligt binnen de gemeente en ook de lokale culturele omgeving wordt via het Cultuurmenu ondersteund. De cultuurcoach kan dankzij de deskundigheid en ervaringen van de CEN-groepleden en het gestructureerde cultuurprogramma dat zij hebben ontwikkeld verbindingen zoeken met het naschoolse aanbod. Cultuurcoach Femma Bezu: "Ik kan andere cultuurcoaches zeker aanraden om op deze manier met het onderwijs samen te werken. Tijd nemen is heel belangrijk, want het duurt even om de verbindingen te zien en te maken. Als iets kleins succesvol is, volgt er gauw meer." Voor een ondersteunende instelling als K&C, tot slot, biedt het netwerk een goede mogelijkheid om scholen eenduidig en doelgericht te informeren, adviseren en ondersteunen.

Zo wordt er in Noordenveld samengewerkt aan de kwaliteit van cultuur-educatie voor álle leerlingen in de gemeente. Jan Timmer: "Ik heb cultuur-educatie zien afbrokkelen, en dat vind ik heel kwalijk, want kunst en cultuur brengen heel veel goeds. Wat is nou mooier dan dat stille meisje dat anders niet zo zichtbaar is in de klas ineens zien opbloeien als ze een viool in de hand heeft? En dat je de andere kinderen ziet denken: jeetje, dat is knap!"

ZES TIPS VOOR SAMENWERKEN IN EEN NETWERK, IN MENUSTIJL:

- 1.** Als school hoef je het culturele aanbod niet voor zoete koek te slikken: past het bij jouw cultuuronderwijsvisie, -beleid, en leerlijnen? Het is namelijk ook heel leuk om zelf te bepalen wat de pot schaft.
- 2.** Belangrijk is om klare wijn te schenken. Spreek duidelijke taal naar elkaar, en maak duidelijk wat je van elkaar verwacht; scholen onderling, maar ook de gemeente, cultuurcoach, adviseurs en andere betrokkenen.
- 3.** Bij het ontwikkelen van een eigen Cultuurmenu heb je met veel partijen te maken. Het kan soms lastig zijn om iedereen tevreden te houden. Toch is het belangrijk om iedereen erbij te betrekken: scholen die niet in het netwerk zitten, collega-leerkrachten, schoolbestuurders, de politiek. Maar vergeet niet: er is nog nooit een kok gevonden die koken kan voor alle monden.

4. Wanneer de eigen culturele omgeving bij het Cultuurmenu wordt betrokken, snijdt het mes aan twee kanten: het lokale culturele klimaat wordt gestimuleerd en de koppeling met het naschoolse aanbod kan relatief eenvoudig worden gemaakt.
5. Hoewel betrokkenheid belangrijk is, moet het netwerk wel slagkracht hebben: korte lijntjes, een goede beslisstructuur. Want veel koks verzouten de brij.
6. Het kost tijd om een netwerk en eventueel een cultuurmenu zelf te ontwikkelen. Neem daar de tijd voor, want snel gemaakte soep pakt zout uit.

EET SMAKELIJK!

Door Zoë Zernitz, adviseur Cultuuronderwijs bij K&C, expertisecentrum en projectorganisatie kunst en cultuur.

zoe@kcdr.nl
www.kcdr.nl

Je leest meer over cultuureducatie in Noordenveld op www.cenoordenveld.nl

Met dank aan Femma Bezu, Johan Boelman, Renske Bult, Renate de Grijs, Peter Pot en Jan Timmer. Bijzondere dank gaat uit naar Loes Hoff, die de CEN-groep altijd met veel enthousiasme en deskundigheid heeft ondersteund.

expertisecentrum
projectorganisatie
kunst en cultuur